

VÝKLADOVÝ SLOVNÍK PRO DĚTI

S básnířkou a prozaičkou **Olgou Stehlíkovou** jsme se potkaly na veletrhu Svět knihy Plzeň 2023, kde si s dětskými návštěvníky povídala o svých knihách, především o oceňované *Mojence* nebo o titulu *Mehlo, Šika, Kňuba a Motora*. Nás ale víc zajímala její nová kniha *Výkladový slovník* (vydává Host), která se ke čtenářům teprve chystá.

Co nám o nové knize můžete prozradit?

Je to knížka, v níž jsem chtěla zachytit to, co je důležité pro děti ve věku dva až čtyři roky; co utváří jejich svět, co jej určuje. Jsou to „velké“ pojmy jako máma, táta, hračka, jídlo, stromy, hřiště, nemoc, ale i ty menší, s nimiž přicházejí do styku od malička a jež formují jejich představu o světě i je samé. Proto název *Výkladový slovník*. Je to takový malý příruční výklad světa. Textu je tam málo, každá věc je zachycena jen v jednom řádku, heslu, výroku. Jazyk jsem zvolila na hranici mezi poezií a prózou, je to jazyk básnický, ale takový je jazyk jako celek. Jednotlivá hesla doplňují celostranové i vícestanové ilustrace. Celkově je to minimalistický podnik, maximálně úsporný po jazykové i výtvarné stránce. Troufám si ale říct, že to je umělecky zajímavé zejména nedoslovností, náznakem, možnostmi různých výkladů.

Kolik hesel jste zpracovala?

Čtyřicet. Na každé stránce je jen jedno heslo.

Kniha je určena dětem, které ještě neumí číst. Znamená to, že počítáte se zapojením rodičů?

Ano, knihu by měli dětem číst jejich rodiče a o každém pojmu si s nimi povídat. Spíš to bude prohlížení, objevování. Vzhledem k tomu, že podobně jako text ani ilustrace nejsou jednoznačné, nejsou konkrétní, mohou dát průchod fantazii a v obrázcích si význam hledat.

Vyzkoušela jste na nějakých dětech, jestli texty a ilustrace fungují tak, jak jste si představovala?

Texty jsem psala už před dvanácti lety, kdy byly moje vlastní děti malé, takže jsem to mohla zkusit na nich. Od té doby jsem to ale mnohokrát upravila a teď před vydáním nejvíce.

Proč jste s vydáním dlouhých dvanáct let otálela?

Protože tehdy se nakladatelé obávali, že si s tak abstraktním textem děti ani rodiče neporadí. Právě tohoto se ale vůbec nebojím. Naopak si myslím, že takto pojatý text i obrázky budou dětem bližší než souvislý příběh, že symbol jazykový se spojí se symbolickým vyobrazením. Dává to totiž prostor představivosti a myšlení, které je u takhle malých dětí mnohem volnější a svobodnější než u těch větších.

Kdo je ilustrátorem knihy?

Je to mladá česká výtvarnice, která ale žije ve Finsku, Michaela Casková. Má stejně jako já ráda přírodu, takže vybraná hesla, která se často týkají právě přírody, jsou jí blízká.

Znaly jste se?

My se vlastně dosud skoro neznáme. Viděly jsme se jen jednou, když jsme se sešly nad náhledy ilustrací.

Tehdy jsme si rozložily obrázky na zemi, dívaly se na ně, bylo to moc fajn. Cítila jsem mezi námi souznění. Věřím, že kdyby se Michaela moje texty nelíbily, do spolupráce by se nepustila. Jsem ráda, že mi ji nakladatelství Host vybralo, že se snaží oslovovat mladé výtvarníky, kteří ještě nejsou tak zaběhlí, a dává jim šanci. Nejspíš je to docela riskantní, ale zrovna v tomto případě se strefili.

Vždycky vybírá ilustrátora nakladatelství?

Mně byl ilustrátor vždycky přidělen nakladatelstvím. Jen v případě knihy *Mojenka* jsem přišla za nakladatelem rovnou s ilustrátorkou Andreou Tachezy. Nevím, zda je to obecná praxe, ale řekla bych, že ano.

Říkala jste Michaela, jak byste si ilustrace k jednotlivým heslům představovala?

Já se výtvarníkům do práce nikdy nepletu. Nemůžu a nechci měnit jejich styl a zajímá mě jejich „čtení“ rukopisu, jejich pojetí a porozumění. Je to jejich představa, jak to oni vidí ve své hlavě, a je pak také na nich, jak celek vizuálně pojednají, a mám pocit, že mi nepřísluší do toho mluvit. Výtvarník mi také neříká, že mám nějaké slovo škrtnout. Možná to jiní autoři dělají jinak, ale já ilustrátorům do jejich tvorby nemluví.

Vedle autorské práce jste také knižní redaktorkou. Nejste z tohoto titulu k sobě moc přísná? Nebrzdí vás to trochu v „rozletu“?

Brzdí. Například právě u *Výkladového slovníku* jsem si dlouho nevěřila, nebyla jsem si jistá, jestli je to pro knižní zpracování nosné. Ilustrace tomu hodně pomohly, ukotvily texty, a přitom zachovaly jejich princip. Mám z toho velkou radost.

Co ještě máte v „šuplíku“? Přemýšlíte už o další knize?

Vůbec nevím, kdy další rukopis dokončím, protože jsem zaměstnaná. Když jsem byla na volné noze, bylo to s psaním jednodušší, teď už na něj nezbývá moc času, protože jsem samozivitelka starající se o dvě děti. Ale ano, rozepsáno mám. Je to příběh, který se pracovně jmenuje *Krkonoš a Sněžná Králička*. Hlavním hrdinou je Krakonošův vnuk Krakonoš, kterému jsou naše hory malé a chce poznat ty opravdu velké. Vydá se na sever, do Grónska, Dánska, Norska... Je to klasická cesta za poznáním, román dospívání. Na životní cestě chlapce provázejí zvířata a jedním z nich je Sněžná Králička. Je to postava polárního zajíce, který neví, že je zajíc. Do své kolonie králíků ale nezapadá, protože je moc velký a moc bílý. Téma odlišnosti, jinakosti je mi blízké a často ho v knihách pro děti nějak ztvárním. Jsem zatím v jedné třetině příběhu a uvidím, jak mi to půjde dál.

JANA MARXTOVÁ